

Viridis

Onderzoeksbureau
voor natuur en landschap

December 2020

Vleermuis- en broedvogelonderzoek

De Sleutels, 2020

Willem de Zwijger te Leiden

In opdracht van: De Sleutels
Projectnummer: 2020-119

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Randweg 30
4104 AC Culemborg
T 0345 753 275
E info@bureau-iridis.nl
W www.bureau-iridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 820598215B01
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst: R. (Rick) Buesink
Foto's: N. (Natasja) Groenink; M (Martijn)
Meerleveld
Foto voorblad: Achterzijde Willem de Zwijger, Leiden

Projectnummer: 2020-119
Wijze van citeren: Buesink, R., 2020. Willem de Zwijger, De sleutels te Leiden. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2020-119.

In opdracht van: De Sleutels
Contactpersoon: Frank Godie

Datum: 2-4-2021
Ondertekening: N. (Natasja) Groenink
Paraaf:

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal (Basis Registratie Topografie Kadaster 2020, tenzij anders wordt vermeld) inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

R. (Rick) Buesink

Willem de Zwijger te Leiden

Vleermuis- en broedvogelonderzoek

De Sleutels, 2020

In opdracht van: De Sleutels

Samenvatting

Deze samenvatting is bedoeld om een globaal overzicht te verkrijgen van het uitgevoerde onderzoek en de daaruit verkregen resultaten. Alvorens de werkzaamheden aan de betreffende woningen uitgevoerd kunnen worden is het echter noodzakelijk om met name hoofdstuk 3 aandachtig door te nemen. De in dit rapport opgenomen onderzoeksresultaten hebben een geldigheidsduur van 3 jaar na uitvoering onderzoek, wanneer werkzaamheden niet binnen deze periode uitgevoerd worden is nieuw onderzoek noodzakelijk.

De Sleutel is voornemens 104 woningen in 7 woningcomplexen te Leiden te slopen. Naar verwachting is dit eind Q4 2021. De geplande werkzaamheden hebben mogelijk negatieve effecten op onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden. Om na te gaan of dit zo is, zijn de te slopen woningen in 2020 en 2019 onderzocht op het voorkomen van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vlemuizen en jaarrond beschermde nesten van huismus en gierzwaluw. Het onderzoek naar deze soorten heeft plaatsgevonden volgens de meest recente inventarisatieprotocollen, waaronder het vlemuisprotocol 2017 en de soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (2017).

Uit het onderzoek is gebleken dat in dit plangebied verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn. Onderstaande tabel geeft de aangetroffen soorten weer.

Tabel 1 | Vastgestelde beschermde soorten. KV = kraamverblijfplaats, ZV = zomerverblijfplaats, PV = paarverblijfplaats, NP = nestplaats. Wanneer een zomer- en paarverblijfplaats zich op dezelfde locatie bevinden wordt dit aangegeven met een *.

Straat en huisnummer	Gewone dwergvleermuis				Ruige dwergvleermuis			Huismus
	KV	ZV	PV	MW	KV	ZV	PV	NP
Willem de Zwijgerlaan								
219								1
221		1	*					1
233							1	1
233-267								1
257-267		1						
273								1
293		1	*					
305-315							1	
341-345		1	*					
369								1
365-399							1	
389-411							1	
365-387			1					
329-351			1					
293-303			1					
233-243			1					
219-221			1					
Totaal		4	5				4	6

Afhankelijk van de specifieke werkzaamheden kan het voor de woonblokken waar beschermde soorten aangetroffen zijn noodzakelijk zijn een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming aan te vragen. Voor deze complexen dient daarom een activiteitenplan opgesteld te worden waarin de effecten op beschermde soorten en vervolgstappen (mitigerende maatregelen) uitgewerkt worden. Voor het opstellen van het activiteitenplan is o.a. een specificering van de werkzaamheden en de planning noodzakelijk. De opdrachtgever dient voor de vervolgstappen tijdig contact op te nemen met Bureau Viridis.

Inhoudsopgave

1	Aanleiding en plangebied	7	3	Conclusie en advies	14
1.1	Aanleiding en context	7	4	Bronnen	15
1.2	Plangebied	7	4.1	Literatuur.....	15
1.3	Onderzoek.....	7	4.2	Websites.....	15
2	Onderzoek en resultaten	9	Bijlage A.	Foto's onderzoekgebied.....	16
2.1	Onderzoeksinspanning	9	Bijlage B.	Ter zake kundige.....	17
2.2	Resultaten	10			

1 Aanleiding en plangebied

1.1 Aanleiding en context

De Sleutels is voornemens om groot onderhoud uit te voeren aan 104 woningen in de kern van Leiden. De woningcomplexen worden gesloopt en nieuwbouw komt daarvoor in de plaats. De sloopwerkzaamheden zullen plaatsvinden wanneer de renovaties aan de naastgelegen Prinsenbuurt zijn gerealiseerd. De werkzaamheden gaan beginnen zodra de werkzaamheden in de naastgelegen Prinsessenbuurt klaar zijn, dit zal in waarschijnlijk in Q4 2021 zijn. Het uitvoeren van dergelijke maatregelen kan negatieve effecten veroorzaken op onder de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde soorten, omdat mogelijk in de spouwmuren zich mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. De daken (dakpannen, dakgoot, dakbeschot e.d.) bieden mogelijk ook verblijfplaatsen aan vleermuizen en er kunnen jaarrond beschermde nestplaatsen van de huismus en gierzwaluw aanwezig zijn.

De werkzaamheden en planning zullen wanneer deze exact bekend zijn worden opgenomen in een activiteitenplan.

1.2 Plangebied

Het plangebied is gelegen in Leiden aan de Willem de Zwijger. Het plangebied bestaat uit 104 woningen (Figuur 1.1) verdeeld over zeven wooncomplexen, bestaande uit laagbouw (drie woonlagen). De complexen zijn in de jaren '50 gebouwd. Tussen de westelijke woningblokken ligt een kleine vaart- en kade met een grasveld aan weerszijden. Ook loopt aan de voorzijde een strook bomen. Verder bevat de omgeving van het plangebied, maar ook de tuinen in het plangebied weinig struiken of bomen.

1.3 Onderzoek

Door de aard van de werkzaamheden kunnen negatieve effecten op beschermde gebieden uitgesloten worden. Een uitgebreide onderbouwing voor het uitsluiten van ecologisch onderzoek in het kader van gebiedsbescherming (Natura 2000 en

Natuurnetwerk Nederland (NNN)) wordt gegeven in het meegezonden informatiedocument "wettelijk kader".

In dit kader is het plangebied beoordeeld op de potentiële aanwezigheid van onder de Wnb beschermde soorten, waaronder vogels met een jaarrond beschermd nest. Steenmarter is niet meegenomen in het uitgevoerde onderzoek. Er zijn bij de woningbouwcorporatie geen meldingen bekend van overlast door deze soort, en er zijn tijdens het onderzoek geen geschikte openingen gevonden die gebruikt (kunnen) worden door steenmarter. Aanwezigheid van deze soort in de projectwoningen kan uitgesloten worden en een nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Uit deze beoordeling blijkt dat enkel een nader onderzoek naar beschermde gebouwbewonende soorten noodzakelijk is. De volgende soort(groep)en zijn in het kader van dit project onderzocht:

- huismus;
- gierzwaluw;
- gebouwbewonende vleermuizen.

Met betrekking tot gebouwbewonende vleermuizen zijn alle functies onderzocht. Enkel is er in de omgeving van de gebouwen hogere bebouwing aanwezig die beter geschikt is voor de functie van paarlocatie tweekleurige vleermuis. Dit onderzoek is hierom niet uitgevoerd. Een nadere onderbouwing wordt gegeven in het meegezonden informatiedocument "onderzoeksmethode gebouwbewonende soorten".

Deze rapportage geeft de resultaten van het soortgericht onderzoek en doet dit aan de hand van de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn er jaarrond beschermde nesten aanwezig in het plangebied?
- Zijn er verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig in het plangebied?

Tabel 1.1 | Overzicht onderzochte woningen

Locatie	Huisnummers	Aantal woningen
Willem de Zwijgerlaan	205 t/m 411 (oneven)	104
Totaal aantal woningen		104

Figuur 1.1 | Overzichtkaart van de onderzochte woningen

2 Onderzoek en resultaten

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksinspanning en resultaten weergegeven. Er is beschreven waar beschermde verblijfplaatsen zijn vastgesteld, zowel in de woningen behorend tot het plangebied als in de directe omgeving. Omdat werkzaamheden ook invloed kunnen hebben op verblijfplaatsen buiten de betreffende woningen, is het belangrijk om ook met deze verblijfplaatsen rekening te houden.

Bij vleermuisverblijven geldt dat onderscheid is gemaakt tussen zomerverblijfplaatsen (ZV), kraamverblijfplaatsen (KV) en paarverblijfplaatsen (PV). Zomer- en kraam- en paarverblijfplaatsen zijn gespecificeerd op adres; indien mogelijk is ook de precieze locatie van de in- of uitvliegopening gegeven. Omdat dit voor paarverblijven van gewone dwergvleermuis (meestal) niet mogelijk is, is voor dit type verblijfplaats een paar-territorium aangeduid als verblijfplaats. Huismus- en gierzwaluwnesten (NP) zijn per adres weergegeven met waar mogelijk de exacte locatie van het nest.

2.1 Onderzoeksinspanning

Het plangebied is in het voorjaar en najaar onderzocht op het voorkomen van jaarrond beschermde vogel-nesten en verblijfplaatsen van vleermuizen (Tabel 2.1). Om een volledig beeld te krijgen van het plangebied is het gebied onderverdeeld in vier onderzoeksclusters. De onderzoeksclusters zijn weergegeven in Bijlage B en staan vermeld in onderstaande tabel. De geleverde onderzoeksinspanning is in overeenstemming met de soortspecifieke onderzoeksprotocollen. Voor de onderzoeken naar huismus en gierzwaluw is gebruik gemaakt van de NGB-onderzoeksprotocollen (NGB, 2017) en de kennisdocumenten (BIJ12, 2017). Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd volgens het vleermuisprotocol 2017 (NGB, 2017). Het onderzoek is uitgevoerd door een ter zake kundige op het gebied van vleermuizen, gierzwaluw en huismus (Bijlage C).

Tabel 2.1 | Onderzoeksinspanning en weersomstandigheden. HM = huismusonderzoek, G = gierzwaluwonderzoek, KZV = vleermuis zomeronderzoek (kraam- en zomerverblijfplaatsen; A = avondbezoek, O = ochtendbezoek), PV = vleermuisonderzoek paarverblijven en MZ = middernachtzwermen.

Datum	Onderzoek	Cluster	Starttijd	Eindtijd	Aantal on-derzoekers	Temp (°C)	Windkracht (Bft)	Neerslag (mm)
22-4-2020	HM1	1+2	11:42	15:00	1	16	4	geen
6-5-2020	HM2	1+2	13:49	17:04	1	16	1	geen
9-6-2020	G1	1+2	19:55	22:39	1	13	3	geen
10-6-2020	G1	3+4	19:56	22:52	1	16	2	geen
22-6-2020	G2	1	20:07	22:40	1	19	2	geen
23-6-2020	G2	2	20:12	22:52	1	22	2	geen
26-6-2020	G2	3	20:04	22:17	1	23	3	geen
24-6-2020	G2	4	20:06	22:45	1	28	3	geen
9-6-2020	G3	1	19:55	22:39	1	13	3	geen
9-7-2020	G3	2	19:57	23:16	1	17	3	geen
15-7-2020	G3	3	19:53	21:55	1	19	1	geen
15-7-2020	G3	4	19:45	21:45	1	18	2	geen
9-6-2020	KZV-A1	1	21:46	00:01	2	12	2	geen
9-7-2020	KZV-A2	1	22:00	00:12	2	17	2	geen
10-6-2020	KZV-O	1	03:18	05:24	2	7	1	geen
9-6-2020	KZV-A1	2	21:50	00:02	2	12	2	geen
9-7-2020	KZV-A2	2	22:06	00:10	2	17	2	geen
10-6-2020	KZV-O	2	03:18	05:22	2	8	1	geen
10-6-2020	KZV-A1	3	21:41	00:02	2	15	3	geen
15-7-2020	KZV-A2	3	21:43	23:55	2	16	2	geen
11-6-2020	KZV-O	3	03:12	05:20	2	13	2	geen
10-6-2020	KZV-A1	4	21:40	00:01	2	15	3	geen
15-7-2020	KZV-A2	4	21:53	23:57	2	16	2	geen
11-6-2020	KZV-O	4	03:12	05:21	2	13	2	geen
4-9-2019	PV1	1+2	21:55	00:03	2	14	2	geen
26-9-2019	PV1	3+4	22:33	00:36	1	15	3	geen
8-9-2020	PV2 + MW	1+2	00:05	02:05	2	15	3	geen
17-9-2020	PV2 + MW	3+4	00:00	02:05	1	14	3	geen

2.2 Resultaten

In de woningen zijn de volgende verblijfplaatsen aanwezig:

- 6 nestplaatsen van huismuis;
- 4 zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis;
- 5 paarterritoria van gewone dwergvleermuis;
- 4 paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis.

De exacte locaties van deze verblijfplaatsen worden weergegeven in Figuur 2.1 en 2.2 en Tabel 2.2 en Afbeelding 2.1 en 2.2 voor foto's van de vleermuiskasten.

Figuur 2.1 | Resultatenkaart westelijk deel plangebied

Figuur 2.2 | Resultatenkaart oostelijk deel plangebied

Tabel 2.2 | Specificatie van de aangetroffen verblijfplaatsen

Straat en huisnummer	Soort	Type verblijfplaats	Locatie
Willem de Zwijgerlaan			
219	huismus	nestlocatie	Achterzijde, in de bovenste huismuskast
221	huismus	nestlocatie	Achterzijde, in de bovenste huismuskast
221	gewone dwergvleermuis	zomerverblijf	Zijkant, in linker vleermuiskast
233	ruige dwergvleermuis	baltslocatie	zijkant wooncomplex
233	huismus	nestlocatie	Achterzijde, in de huismuskast
233-267	huismus	nestlocatie	Schuur aan achterzijde, boven 2e deur van links
257-267	gewone dwergvleermuis	zomerverblijf	ter hoogte van de vleermuiskasten op hoek van Marijkestraat met Willem de Zwijgerlaan.
273	huismus	nestlocatie	Achterzijde, in de middelste huismuskast
293	gewone dwergvleermuis	zomerverblijf	in vleermuiskasten op kopse kant wooncomplex
305-315	ruige dwergvleermuis	baltslocatie	ter hoogte van hoek Margrietstraat en Willem de Zwijgerlaan
341-345	gewone dwergvleermuis	zomerverblijf	ter hoogte van de vleermuiskast op de kopse kant van wooncomplex
369	huismus	nestlocatie	onderste rij dakpannen tussen tweede en derde dakgootbeugel links van het balkon
365-399	ruige dwergvleermuis	baltslocatie	ter hoogte van de vleermuiskasten op de hoek van e beatrixstraat.
389-411	ruige dwergvleermuis	baltslocatie	achterzijde woningcomplex
365-387	gewone dwergvleermuis	baltslocatie	boven hoek van beatrixstraat, tussen twee woningcomplexen
329-351	gewone dwergvleermuis	baltslocatie	boven hoek van irenestraat, tussen twee woningcomplexen
293-303	gewone dwergvleermuis	baltslocatie	boven hoek van margrietstraat, tussen en achter twee woningcomplexen
233-243	gewone dwergvleermuis	baltslocatie	rond de vleermuiskasten op de hoek van kopse kant van het wooncomplex
219-221	gewone dwergvleermuis	baltslocatie	rond de huismus- en vleermuisikasten op de hoek van kopse kant van het wooncomplex (221) en het tegenoverliggende wooncomplex (219)

Afbeelding 2.1 | Nestkasten met gewone dwergvleermuis, Willem de Zwijgerlaan 293

Afbeelding 2.2 | Nestkast met gewone dwergvleermuis Willem de Zwijgerlaan 341-345

3 Conclusie en advies

In het onderzochte plangebied zijn beschermde verblijfplaatsen aangetroffen. Het gaat om onderstaande aantallen en typen verblijf- en nestplaatsen in de te onderzoeken woningen.

- 6 nestplaatsen van huismus;
- 4 zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis;
- 5 paarterritoria van gewone dwergvleermuis;
- 4 paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis.

Naast bovenstaande jaarrond beschermde verblijfplaatsen geldt dat in en rondom woningen algemene broedvogels tot broeden kunnen komen.

Omdat de woningcomplexen worden gesloopt, zal er een activiteitenplan worden opgesteld met de effectanalyse. Hierin worden ook vervolgstappen (mitigerende maatregelen en eventueel ontheffingsaanvraag) uitgewerkt. Voor het opstellen van die rapportage dient de opdrachtgever tijdig contact op te nemen met Bureau Viridis.

De in dit rapport opgenomen onderzoeksresultaten hebben een geldigheidsduur van 3 jaar na uitvoering onderzoek, wanneer werkzaamheden niet binnen deze periode uitgevoerd worden is nieuw onderzoek noodzakelijk.

4 Bronnen

4.1 Literatuur

BIJ12, 12 juli 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis 1.0. Publicatienummer BIJ12-2017-004

BIJ, 12 juli 2017. Kennisdocument Gierzwaluw 1.0 Publicatienummer BIJ12-2017-006

BIJ12, 12 juli 2017. Kennisdocument Huismus 1.0 Publicatienummer BIJ12-2017-009

BIJ12, 12 juli 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis 1.0. Publicatienummer BIJ12-2017-018

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Vleermuisprotocol 2017

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017)

4.2 Websites

Nationale Databank Flora en Fauna
Via www.ndff-ecogrid.nl/

Bijlage A. Foto's onderzoekgebied

Afbeelding 1 | Willem de Zwijgerlaan 305-339

Afbeelding 2 | Mariekestraat 33-35

Afbeelding 3 | Willem de Zwijgerlaan 341-375

Afbeelding 4 | Willem de Zwijgerlaan 377-411

Afbeelding 5 | Willem de Zwijgerlaan 411-377

Afbeelding 6 | Willem de Zwijgerlaan 219 met omcirkelde huis-
muskast en vloermuiskasten op kopse kant (midden boven wo-
ning)

Bijlage B. Onderzoekscusters

Figuur 1 | Cluster SL-WZ-01

Figuur 2 | Cluster SL-WZ-02

Figuur 3 | Cluster SL-WZ-03

Figuur 4 | Cluster SL-WZ-04

Bijlage C. Ter zake kundige

TER ZAKE KUNDIGE

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een kundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de kundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of;
- op mbo-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of;
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.
- Alle medewerkers van Bureau Viridis voldoen aan de eisen van het ministerie en zijn ter zake deskundig.

